

Kirjallisuustieteen valtakunnallinen virtuaaliyliopistohanke

<http://www.utu.fi/hum/virtuaalikirjallisuus>

Pilottikurssien opettaja ja opiskelijapalautteen kerääminen ja arviointi

Kai Mikkulainen
Turun yliopisto

Tavoitteet

- pilottikurssien evaluointi hyödyttää kurssien omaa jatkokehittelyä
- pilottikurssien arviointi hyödyttää kirjallisuustieteen valtakunnallisen virtuaaliyliopistohankkeen tulevia kursseja
 - opiskelijapalaute eri tasoilla (kurssien pedagoginen onnistuneisuus, tekniset ratkaisut, kurssisisällön relevanssi, työmäärä jne.) hyödyttää hankkeen tulevan toiminnan suunnittelua ja toteutusta
- kokemusten ja hyvien käytäntöjen jakamisen kautta arviointi voi hyödyttää myös muita samantyyppisiä projekteja

Opiskelijapalaute: keräystavat

- sähköposti
- WebCT:n oma palautekysely-työkalu
- palautteen kerääminen osana kasvatustieteiden väitöskirjahanketta (Mika Raappana: Identiteetit virtuaalituotetuudessa, Oulun yliopisto)
 - kaksivaiheinen palautteen kerääminen (yhdeällä kurssilla)
 - kurssin puolivälissä
 - kurssin lopuksi

Opiskelijakysely 1: avoin kysely

- sähköposti
- osana väitöskirjahanketta (Raappana, Oulun yliopisto)
- tehtävänä laatia essee, jossa kerrotaan itsestä Internet-palveluiden käyttäjänä sekä kuvata vaikutelmia, joita kirjallisuuden verkkokurssi herätti
 - verkkokurssin herättämien tunteiden ja mielikuvien kuvailu, verkkoympäristössä käytettyjen keskustelujen muistojen kuvailu, onnistumisen kokemusten, toiveiden, pettymyksien sekä konkreettisten käyttökokemusten kuvailu

Opiskelijakysely 2: strukturoitu kysely

- WebCT:n palautekysely-työkalu
 - odotukset ja sisällöt
 - kurssin rakenne
 - keskustelu
 - oppiminen, luontevuus, hedelmällisyys
 - työmäärä
 - vaikeusaste
 - opettajat ja tutor
 - toiminta, läsnäolo
 - yleisarvio kurssista

Opettajapalaute: keräystavat

- hankkeen kaikilta verkko-opettajilta
- koulutustilaisuudet, palaverit, puhelinkeskustelut, sähköposti
- pienimuotoinen toiminnan raportointi
- tammikuussa palauteseminaari pilottikursseista
 - teemoina verkkokeskustelu, tutorointi, opiskelijapalaute
 - läsnä kirjallisuustieteilijöitä ja muita humanisteja sekä viestintäkouluttajia, joita oli pyydetty erillispalautetta kursseista

Myönteinen opiskelijapalaute 1 (tekniikka, työelämä, tieto)

- verkko-opiskelu teknisesti luultua helpompaa
- kurssialueet helppokäyttöisiä
- oman tekniikkakammon voittaminen
- verkko-opiskelu valmentaa työelämään
- verkko-opiskelu helpottaa työnoheista opiskelua
- verkkokursseilta saa asiantuntijatietoa, jota ei kirjoista löydy

Myönteinen opiskelijapalaute 2 (vapaus, vuorovaikutus)

- vapaus valita opiskeluajankohta
- etäopiskelumahdollisuus
- omien mielipiteiden ilmaiseminen verkkokursseilla helppoa
 - sanomisiansa ehtii miettiä hetken pidempään kuin kontaktiopetuksessa
- vuorovaikutus (vs. luento-opetuksen monologisuus)
- keskusteluille varattu riittävästi aikaa
- myönteinen opiskeluilmapää

Kielteinen opiskelijapalaute 1 (tekniikka, työelämä, kurssitoteutus)

- teknisiä ongelmia jonkin verran
- verkko-opiskelu työläästä
- näytöltä lukeminen raskasta
- kurssien ryhmäkoot liian suuria
 - keskustelun seuraminen käy työlääksi, kun se täyttyy samantyyppisistä viesteistä
- kurssi jaettu liian suuriin kokonaisuuksiin
 - oppiminen ja hahmottaminen hankalaa
- verkon mahdollistamaa visuaalista rikkautta ei hyödynnetty riittävästi

Kielteinen opiskelijapalaute 2 (olosuhteet, ajankäyttö)

- opiskeluolosuhteet huonot
 - yliopiston/tiedekunnan/laitoksen huono työasematilanne
 - hälyisät yliopiston tilat
- opettaja jää helposti liian etäiseksi, yleinen "kasvottomuus"
- keskustelun alueella paljon "toissijaista" viestintää
- verkko-opiskelussa vaikea hallita omaa ajankäyttöään

Opettajapalaute: myönteiset kommentit 1 (yhteistyö, tekninen toimivuus)

- yliopistojen välisen yhteistoiminnan lisääntyminen
- tapahtunut aitoa verkostoitumista eri tahojen kesken
 - solmittu henkilökontakteja niin oman kuin muidenkin alojen verkko-opettajien kanssa
- opiskelijan kannalta WebCT on toimiva työkalu
 - käyttöönotto sujunut yllättävänkin helposti, eikä valituksia ole juurikaan tullut
- teknisiä ongelmia ylipäättään ennakoitua paljon vähemmän

Opettajapalaute: myönteiset kommentit 2 (oman työn arviointi, opetustekniikka)

- oman opetuksen entistä suurempi reflektointi
 - opiskelijoiden työ määrän pohdinta, aktivointitavat jne.
- uusien ideoiden kehittäminen
 - esim. keskusteluyhteenvetojen tekeminen on ollut toimiva idea: auttavat opiskelijoita hahmottamaan kokonaisuuksia
- opettajan vapaampi ajankäyttö

Opettajapalaute: kielteiset kommentit 1 (tekniikka)

- tieto- ja viestintätekniiikan tuoma hyöty on kyseenalainen: yhden verkkokurssin laadinta ja tuottaminen vaatii opettajalta paljon suuremman työpanoksen kuin tavanomainen luento
- opettajalta/suunnittelijalta vaaditaan varsin paljon taitoja, eritoten verkkosivujen laadinnan taitoja
- oppimisympäristö-ohjelmat ovat opettajan/suunnittelijan kannalta vielä raakileita
 - sivut joutuu työstämään valmiiksi oppimisympäristö-ohjelman ulkopuolisella sivueditorilla
 - WebCT:stä puuttuu wysiwyg-periaatteella toimiva sivujen editointi

Opettajapalaute: kielteiset kommentit 2 (työmäärä, "kasvottomuus")

- työmäärän lisääntyminen
 - kaikkien kurssin valmistamiseen liittyvien osa-alueiden - suunnittelun, ohjauksen, oppimateriaalin laatimisen - työmäärät lisääntyvät ainakin kurssia ensimmäistä kertaa toteutettaessa
 - työmäärä kylläkin vähenee jonkin verran kun sama kurssi toteutetaan uudestaan
- kasvokkaisen opiskelijakontaktin puuttuminen
 - opiskelijoista vaikea rakentaa yksilöllistä kuvaa, kun vuorovaikutus tapahtuu vain verkon ja tekstien kautta

Mitä olemme oppineet? Verkkokurssien sisällöntuotannossa huomioitavaa

- materiaalin runsas tulostaminen on todellisuutta
- laaja opetusmateriaali on vuorovaikutteisella kurssilla ehkä parempi jakaa kurssivihkoina kuin työläästi luettavina www-sivuinä
- olisiko verkkoon mahdollista kirjoittaa toisin kuin on totuttu?
 - persoonallinen kirjoitustapa tuo kurssille luonnetta ja viihtyvyyttä
 - jaksotus ja otsikointi ovat tärkeitä verkkokirjoittamisessa

Oikeutta opiskelijoille

- puhtaasti etäopetuksena toteutettavissa kursseissa ohjeistuksen on oltava todella hyvä
 - ohjaus on rakennettava kokonaan verkkoon
- opiskelijoille on korostettava verkko-opiskelun vaativan todellista panostusta
 - kurssien ohjeistuksissa on kerrottava kurssien työläydestä: paljonko mikin vaihe vie aikaa ja vaatii töitä jne.
- kurseja on ylipäättään kuvattava etukäteen tarkasti
 - työmäärä, teoreettinen vaatimustaso jne.

Mitä jatkossa toisin? Käytännön toimintaehdotuksia ja muita johtopäätöksiä

- piloteista kerätty palaute kannattaa välittää erityisesti tulevien verkkokurssien tekijöille
 - hyvistä ja huonoista käytännöistä oppiminen
- kurssien vaatiman työmäärän ja opiskelijoiden niistä saamien opintoviikkojen on vastattava toisiaan
 - ongelma: kurssien opintoviikkomitoitus kurssien opintomateriaalien mukaan, ei todellisen työmäärän mukaan
- kurseja ei kannata käynnistää liian tiukalla aikataululla
 - opiskelijalle pitää varata aikaa tutustua opiskeluympäristöön
- kurssien keskustelujä ei pidä jaksottaa liian tiukasti
 - vanhoja keskustelufoorumeja ei kannata sulkea välittömästi jakson päätyttyä

Lähtökohta jatkotoiminnalle

- tähänastiset kokemukset pääosin myönteisiä... mutta... jatkossakin virtuaaliopetus vain yksi opetusmuoto muiden rinnalla
 - verkko-opetuksesta ei ole perinteisten luentojen ja seminaarien korvaajaksi
 - *vaihtoehtona* verkko-opetus on hyvä